

z téhož dne, které nebylo však provázeno následkem shora již citovaného ustanovení tohoto zákona současným radikálním přetržením právní k-y ve smyslu materiálním (nehledě arciť k určitým politicky významným institucím právním). Prakticko-politické účely, které sleduje revolucionářský normotvůrce tím, že při politických převratech zachovává zpravidla právní k-u ve smyslu materiálním, jsou jasné.

O pojmech právní k-y ve shora uvedeném smyslu srovnej m o u „Soustavu československého práva státního“ II., str. 56 a násl.

František Weyr.

Kontraband

viz Válečné právo.

Kontrasignace.

V ústavním právu nazýváme k-í spolupodpis ministrův na písemném vyhotovení vládního úkonu hlavy státu. Podle Samuelyho (*Das Princip der Ministerverantwortlichkeit in der konstitutionellen Monarchie. Eine staatsrechtliche Abhandlung*, 1869, citováno u Hauka n. u. m. str. 6) vyskytuje se výraz „contrasigne“ po prvé ve francouzské ústavě z r. 1791.

Smysl ustanovení, že v konstituční monarchii nebo v republice každý vládní úkon hlavy státu ku své platnosti vyžaduje spolupodpisu odpovědného ministra, pokud se týče odpovědných ministrů, shledává se jednak v tom, aby byla omezena pravomoc hlavy státu, jednak v tom, aby byla paralysována zásada neodpovědnosti její tím, že k-í přejímá příslušný ministr odpovědnost za neodpovědnou hlavu státu vůči parlamentu. Vedle toho může míti arciť k. ještě jiný smysl, na př. jako záruka za autentičnost volního projevu panovníkova, a to zejména v absolutní monarchii. Pro bývalé rakouské ústavní právo srov. na př. Ulbrich n. u. m. str. 77: „Für die schriftlich erlassenen Anordnungen des Herrschers fordert das Verfassungsrecht, mit Ausnahme der auf der Kommandogewalt beruhenden Anordnungen, Kontrasignatur der verantwortlichen Minister, wodurch nicht nur eine Beurkundung der kaiserlichen Erlässe vorgenommen wird, sondern auch zugleich diejenigen Minister bezeichnet werden sollen, die in erster Reihe für den Erlaß die Ver-

antwortung zu übernehmen haben“ a str. 151: „Die verfassungsmäßig gebotene Kontrasignatur der Regierungsakte des Kaisers durch die Minister soll den Beweis erleichtern, welche einzelne Mitglieder des Ministerrates dabei mitgewirkt haben“.

Pokud jde o zmíněné omezení pravomoci hlavy státu, které uskutečňuje předpis ústavy, že žádný vládní úkon její nemůže nabýti platnosti bez spolupodpisu příslušného, t. j. tedy zpravidla resortně příslušného ministra, je arciť běžná státoprávní nauka, která, jak hlavně Kelsen k tomu poukázal, i ve svých teoretických konstrukcích nadřazuje — často ovšem nevědomky — absolutistickým ideologiím, daleka toho, aby ze zmíněného předpisu vyvodila veškeré důsledky, tedy jmenovitě ten, že ve všech případech, ve kterých k. je k platnosti vládního úkonu hlavy státu nezbytná, jeví se jak hlava státu, tak i kontrasignující ministr jako rovnocenné složky (tvůrci příslušného aktu, orgány), poněvadž bez jejich vzájemného souhlasu platný vládní akt nemůže vůbec vzniknouti. Panovník v konstituční monarchii, pokud se týče president státu republikánského a kontrasignující ministr jsou si zde tudíž — jako orgány státní — koordinováni. Totéž platí o spolupůsobení parlamentu s hlavou státu monarchistického v oboru zákonodárném (právo sankce). Z řečeného plyne, že vládní akt, o němž má tradiční nauka za to, že pochází výlučně od hlavy státu (jest jejím aktem), ve skutečnosti jest stejně vládním aktem kontrasignujícího ministra, pokud právě k platnosti aktu jest jeho spolupodpis nezbytný a pokud hlava státu nemá prostředku, jímž by zdráhajícího se ministra k spolupodpisu mohla přiměti. Správnému pojetí velmi blízký je Pražák, když n. u. m., § 248, prohlašuje: „Tím (t. j. ustanovením, že císař vykonává vládní moc odpovědnými ministry) zároveň nepřímě vysloveno, že vladař moc vládní osobně bez spolupůsobení zodpovědných ministrů vykonávati ani nemůže.“

Mnohem více váhy než na zmíněný moment omezování pravomoci hlavy státu klade proto nauka na funkci, kterou institut k. vykonává v oboru ministerské odpovědnosti, pokud se týče neodpovědnosti hlavy státu. Kde totiž podle ústavy hlava státu není odpovědna z výkonu svého úřadu (srov. na př. § 66 úst. list.), přejímá jaksi kontrasignující ministr tuto chybějící odpovědnost —